

**PETER LUPTÁK: ZOO BOJNICE: SLOVENSKÁ ARCHA
BIODIVERZITY**

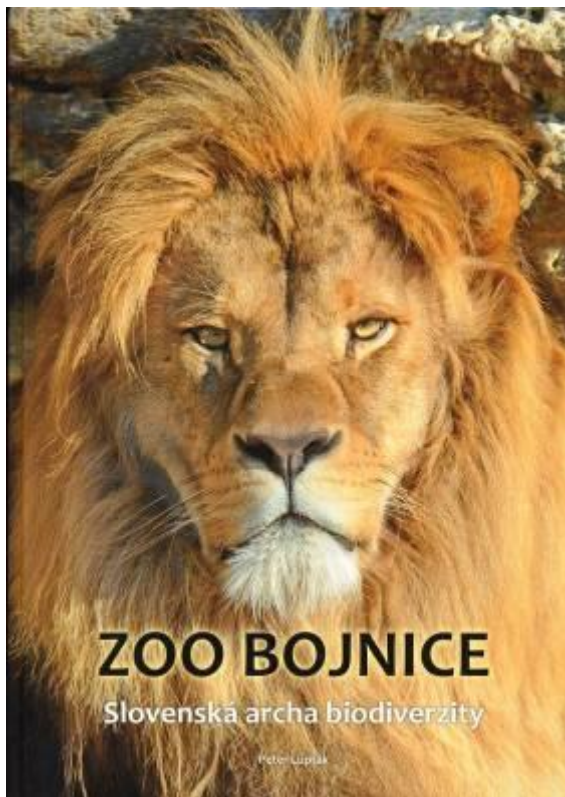
Vydala: Zoo Bojnice, 2015, 256 s., ISBN 978-80-89680-03-0

PETER LUPTÁK: BOJNICE ZOO: THE SLOVAK ARK OF BIODIVERSITY

Peter URBAN

Katedra biológie a ekológie, Fakulta prírodných vied UMB, Tajovského 40, 974 01 Banská Bystrica;
email: Peter.Urban@umb.sk, urbanlutra@gmail.com

„Zo všetkého najviac by som si priaľ, aby ľudia u nás začali nazerať na zoologické záhrady novodobým pohľadom a nie pohľadom plným predsudkov z minulosti.“

Čím iným začať recenziu vydarenej a reprezentatívnej farebnej publikácie, približujúcej jubilujúcu zoologickú záhradu v Bojniciach, ako výstižným úryvkom, ktorý jej autor, RNDr. Peter Lupták, napísal v samotnom závere knihy. Pretože moderné zoologické záhrady majú významné postavenie aj v súčasnosti, kedy plnia najmä štyri základné funkcie – oddychovo-zábavnú, náučnú, vedeckú a záchrannú. Už nie sú len zariadeniami ukazujúcimi širokej verejnosti vzácne a exotické zvieratá, ale stali sa skutočnými novodobými Noemovými archami, na ktorých tieto zvieratá nachádzajú útočisko, aby sa mnohé z nich zásluhou aktivít zoologických záhrad vrátili späť

do voľnej prírody, hoci to nemusí byť priamo pod biblickým Araratom. Kým sa však zoologické záhrady dostali na súčasnú úroveň, prešli dlhým, komplikovaným a zložitým vývojom.

Inak tomu nebolo ani na Slovensku, kde sú v súčasnosti štyri zoologické záhrady. Najstaršou z nich je Zoologická záhrada Bojnice, ktorá je ako jediná z nich odbornou príspevkovou organizáciou Ministerstva životného prostredia SR (ostatné patria pod samosprávy miest, v ktorých sídlia). Pre verejnosť bola otvorená 1. apríla 1955, pričom jej vznik bol veľmi úzko spojený s vtedy existujúcim Krajským nitrianskym múzeom v Bojniciach.

Počas šesťdesiatich rokov prešlo bránou bojnickej zoo viac ako 22 miliónov návštevníkov a jej priemerná ročná návštevnosť sa pohybuje od 300000 do 320000 ľudí. V doterajšej histórii v nej chovali takmer 1 200 rôznych druhov živočíchov. Od roku 1994 je bojnická zoo členom Európskej asociácie zoologických záhrad a akvárií (EAZA) a od roku 2003 (ako jediná na Slovensku) aj členom Svetovej asociácie zoologických záhrad a akvárií (WAZA). V rámci svojich možností spolupracuje s vyše 70 európskymi záchrannými programami a participuje na viacerých reštitučných projektoch. K jej hlavným úlohám patria chov živočíchov v ľudskej opatere, výchova a vzdelávanie verejnosti, výskum a rekreácia. V rámci ochranárskych aktivít, ktoré zastrešujú aj vlastnú odbornú a výskumnú oblasť, prispieva organizácia k zachovaniu života vzácných a kriticky ohrozených druhov živočíchov domácej a cudzokrajnej fauny, teda k zachovaniu biologickej diverzity na Zemi.

Preto je názov novej publikácie, ktorú vydala Zoologická záhrada Bojnice pri príležitosti svojho šesťdesiatročného jubilea, „ZOO BOJNICE: Slovenská archa biodiverzity“, mimoriadne výstižný. Zostavil, napísal a mnohými vlastnými kvalitnými fotografiami ju aj doplnil RNDr. Peter Lupták. Kniha prináša na 256 stranách množstvo informácií, ktoré sa týkajú bojnickej zoo a jej zvierat.

V úvode sa čitateľ dozvie o dôležitých úlohách a poslaniach moderných zoologických záhrad – ako okien do prírody, vrátane vývoja, ktorý museli prekonať, kým sa stali novodobými Archami Noemovými. Načrtáva problematiku biodiverzity a jej úbytku, vrátane vymierania druhov.

V ďalšej časti približuje bojnickú zoologickú záhradu, jej aktivity doma i vo svete. Mapuje 60 rokov jej existencie, ktoré sú rozdelené do dvoch etáp: 1951 – 2000 a 2001 – 2015. Zaujímavé texty vhodne dopĺňajú historické fotografie, či výstrižky z dobovej tlače. Zámerom autora bolo napísať knihu bez nežiadúcich ideologických nánosov. Druhá polovica publikácie, odlišená aj čiernou farbou pozadia, je venovaná biodiverzite živočíchov chovaných v zoo. Hoci prináša mnoho cenných informácií, postavená je veľkom množstve kvalitného obrazového materiálu, čo ocenia nielen odborníci, ale tiež laici.

V celej knihe je vyše tisíc historických a súčasných fotografií, autormi ktorých sú takmer dve desiatky fotografov, prípadne pochádzajú z archívu bojnickej zoo, ako aj ilustrácie Ladislava Csurmu, približujúce predovšetkým chované zvieratá.

Faktografické údaje ocení nielen priaznivec histórie a zoologických záhrad, ale tiež bežný čitateľ, ktorý sa dozvie mnoho zaujímavého o tom, aké zvieratá sa v Bojniciach chovali, či s akými problémami sa zoo stretávala a stretáva. Kniha je miestami netradične (v porovnaní s podobnými publikáciami) písaná v prvej osobe jednotné čísla, čo zvyšuje jej autenticitu o autorove postrehy a skúsenosti. Zostavená je pre širokú čitateľskú verejnosť. Jej súčasťou je aj CD, obsahujúce fotografie zamestnancov, rozhlasové rozhovory, televízne reportáže, historické fotografie zvierat a kompletný zoznam 1177 živočíšnych taxónov v Zoo Bojnice (v PDF verzii).

Publikácia má vynikajúcu grafickú úroveň, na akú si už (najmä zásluhou jej autora) priaznivci edičných titulov z bojnickej zoo zvykli. Je dôstojným dokumentačným, historicko-faktografickým, propagačným i náučným materiálom, mapujúcim vývoj Zoologickej záhrady Bojnice počas uplynulých šiestich desiatok rokov.